

Hänvisning
VN/19576/2022

Inrikesministeriets gränsbevakningsavdelning
rajavartiolaitos@raja.fi
VPRVLEoikeudellinenosasto@raja.fi

Kontaktperson
Camilla Hägglund-Palmqvist

Ärende

Begäran om utlåtande om ett lagstiftningsprojekt som gäller kravet på en gränsbevakningsmans språkkunskaper

Begäran om utlåtande

Inrikesministeriets gränsbevakningsavdelning begär ett utlåtande om förslaget till ändring av 48 § i statsrådets förordning om gränsbevakningsväsendet (FFS 651/2005). Det föreslås att 1 mom. ändras så att en tjänsteman vid Gränsbevakningsväsendet vid störningar i gränssäkerheten samt vid effektivisering och höjning av beredskapen för sådana situationer kan förordnas till gränsbevakningsman för högst sex månader utan sådana kunskaper i det andra inhemska språket som förutsätts i 50 § 2 mom. i förordningen.

Endast de tjänstemän vid Gränsbevakningsväsendet som förordnats till gränsbevakningsmän har de nödvändiga befogenheterna som behövs i gränssäkerhetsuppgifter. För närvarande kan en studerande på grundkursen för gränsbevakare under vissa förutsättningar utnämnas till ett tjänsteförhållande för viss tid, varvid han eller hon kan arbeta med begränsade befogenheter under en gränsbevakningsmans direkta styrning och övervakning. En studerande som utnämnts till ett tjänsteförhållande för viss tid ska förordnas till gränsbevakningsman för att hans eller hennes kunnande ska kunna utnyttjas fullt ut i gränssäkerhetsuppgifter. Kravet på språkkunskaper utgör för närvarande ofta ett hinder för förordnande av en studerande till gränsbevakningsman, eftersom den studerande inte nödvändigtvis ännu har visat sina språkkunskaper på det sätt som förutsätts i statsrådets förordning om gränsbevakningsväsendet.

Syftet med den föreslagna ändringen är att Gränsbevakningsväsendet snabbt ska kunna öka antalet utbildad personal vid störningar i gränssäkerheten samt vid effektivisering och höjning av beredskapen för sådana situationer genom att använda studerande på grundkursen för gränsbevakare som behärskar lärokursen om en gränsbevakningsmans befogenheter som stöd för den operativa verksamheten. De grundläggande uppgifterna

inom gränssäkerheten får tilläggsresurser, varvid erfarna gränsbevakare kan koncentrera sig på krävande gränssäkerhetsuppgifter.

Landskapsregeringens utlåtande

Landskapsregeringen konstaterar att det i förslaget helt saknas en bedömning av konsekvenserna för Åland vilket måste finnas med i beredningen.

I 36 § självstyrelselagen (1991:71) för Åland fastslås gällande ämbetsspråket att *"Landskapet är enspråkigt svenskt. Ämbetspråket i stats-, landskaps- och kommunalförvaltningen är svenska"*. Landskapsregeringen framhåller att kravet på svenska i statsförvaltningen på Åland också ska beaktas i situationer som avviker från det normala. Självstyrelselagen för Åland är antagen i grundlagsordning. Det är inte möjligt att genom en förordning göra undantag från självstyrelselagen.

I 6 § och 17 § Finlands grundlag (FFS 731/1999) säkerställs även medborgarens likabehandling och rätten att använda sitt eget språk i kontakten med myndigheter. Förslaget i fråga äventyrar också dessa grundläggande rättigheter.

Förslaget till ändring motiveras av att resurserna behövs för upprätthållande av gränssäkerheten vid störningssituationer eller för effektiviseringen och höjningen av beredskapen inför sådana situationer. Upprätthållande av gränssäkerheten innebär åtgärder som också kan bli aktuella på Åland i samband med bland annat militära krissituationer, massinvandring eller en utbredd epidemi av en smittsam sjukdom. Under Covid-19-pandemin förstärktes gränsbevakningen på Åland med personal från andra delar av landet. Gränsbevakningen utförde ett mycket gott arbete trots en utmanande situation. De klagomål från allmänheten som kom till landskapsregeringens kännedom gällde dock bristande kunskaper i svenska. Det är inte möjligt att bedöma en gränsbevakningstjänstemans lämplighet att tjänstgöra på Åland utan att tjänstemannen visat att kraven på språkkunskaper uppfylls.

På grund av det insulära läget är det vanligt på Åland att Ålands polismyndighet begär handräckning av gränsbevakningsväsendet i situationer där polismyndighetens resurser inte är tillräckliga. Situationsledning och kommandospråket vid Ålands polismyndighet är svenska, vilket innebär en risk ifall personal vid gränsbevakningsväsendet inte kan svenska. Detta gäller speciellt då dessa handräckningssituationer kan innebära användning av maktmedel.

Av utkastet till promemoria framgår också på sidan 3 att *"Gränsbevakningsväsendet är en militär organisation och kan inte rekrytera nödvändig personal på den öppna arbetsmarknaden."* Detta är uppenbart en felskrivning som måste rättas till.

Landskapsregeringen konstaterar att Åland är demilitariserat och neutraliserat genom internationella avtal. Av den anledningen är närvaro av militär personal och utrustning på

Åland förbjudet. Till denna del begär Ålands landskapsregering att inrikesministeriet återkommer med en förklaring.

Med anledning av det ovan anförda är landskapsregeringens uppfattning är att den föreslagna ändringen av 48 § i statsrådets förordning om gränsbevakningsväsendet (FFS 651/2005) så att en studerande på grundkursen för gränsbevakare vid störningar i gränssäkerheten kan förordnas till gränsbevakningsman utan den nöjaktiga språkkunskapsnivå i det andra inhemska språket som förutsätts i 50 § 2 mom. i förordningen inte kan tillämpas på Åland. Ändringen av 48 § i statsrådets förordning om gränsbevakningsväsendet (FFS 651/2005) kan inte göras eller så bör Åland, med hänvisning till 36 § självstyrelselagen för Åland, undantas från tillämpningen av den föreslagna ändringen. Om Åland inte undantas kommer den föreslagna ändringen i vilket fall som helst inte att vara tillämplig på Åland eftersom den strider mot självstyrelselagen.

Harry Jansson

Vicelantråd

Camilla Hägglund-Palmqvist

Jurist

